

Економіка

УДК 330.341.1:339.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19412725>

Узагальнення міжнародного досвіду розвитку національної економіки

Гнилянська Леся Йосифівна

к.е.н., доцент,

доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

e-mail: lgnylianska@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2924-7165>

Сай Леся Петрівна

к.е.н., доцент,

доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

e-mail: lesia.p.sai@lpnu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5081-4235>

Ткаченко Ігор Володимирович

Викладач кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівський політехнічний», Львів, Україна

e-mail: igor.v.tkachenko@lpnu.ua

<https://orcid.org/0009-0006-4648-7450>

Прийнято: 12.02.2026 | Опубліковано: 01.03.2026

Анотація. Метою дослідження є аналізування міжнародного досвіду розвитку національних економік та визначення ефективних моделей для

підвищення економічної стабільності та конкурентоспроможності України. У статті використано методи порівняльного аналізу, систематизації статистичних даних, узагальнення міжнародних досліджень та інституційний аналіз. В праці узагальнено міжнародний досвід розвитку національної економіки з урахуванням сучасних глобалізаційних викликів, трансформаційних процесів та посилення міжнародної економічної інтеграції. Досліджено ключові підходи до формування ефективної економічної політики у провідних країнах світу, зокрема акцентовано увагу на ролі інституційного середовища, інноваційного розвитку, державного регулювання та підтримки підприємництва. Проаналізовано практики країн Європейського Союзу та інших економічно розвинених держав щодо стимулювання економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національних економік та забезпечення сталого розвитку. Визначено, що важливими чинниками успішного розвитку є ефективна взаємодія держави і бізнесу, інвестиції у людський капітал, розвиток інфраструктури та впровадження цифрових технологій. Особливу увагу приділено адаптації міжнародного досвіду до умов національної економіки України з урахуванням її соціально-економічних особливостей та сучасних викликів.

Отримані результати можуть бути використані при розробленні стратегій економічного розвитку та формуванні державної політики в умовах глобальних трансформацій. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання результатів для розробки стратегічних документів, удосконалення державної політики, стимулювання інноваційної діяльності та формування ефективної зовнішньоекономічної стратегії України.

Ключові слова: національна економіка, міжнародний досвід, економічний розвиток, державна економічна політика, інституційне середовище, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, сталий розвиток, глобалізація.

Generalization of international experience in the development of the national economy

Gnylianska Lesia

PhD in Economics, Associate Professor,
National University «Lviv Polytechnic»

e-mail: lgnylianska@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2924-7165>

Sai Lesia

PhD in Economics, Associate Professor,
National University «Lviv Polytechnic»

e-mail: lesia.p.sai@lpnu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5081-4235>

Tkachenko Igor

Lecturer at the Department of management and international entrepreneurship
National University «Lviv Polytechnic»

e-mail: igor.v.tkachenko@lpnu.ua

<https://orcid.org/0009-0006-4648-7450>

Abstract. The purpose of the study is to analyze the international experience in the development of national economies and determine effective models for increasing economic stability and competitiveness of Ukraine. The article uses the methods of comparative analysis, systematization of statistical data, generalization of international studies and institutional analysis. The work summarizes the international experience of the development of the national economy, taking into account modern globalization challenges, transformation processes and strengthening of international economic integration. Key approaches to the formation of effective economic policy in the

leading countries of the world are studied, in particular, attention is focused on the role of the institutional environment, innovative development, state regulation and support of entrepreneurship. The practices of the countries of the European Union and other economically developed countries to stimulate economic growth, increase the competitiveness of national economies and ensure sustainable development are analyzed. It has been determined that the important factors of successful development are the effective interaction of the state and business, investments in human capital, infrastructure development and the introduction of digital technologies. Particular attention is paid to the adaptation of international experience to the conditions of the national economy of Ukraine, taking into account its socio-economic characteristics and modern challenges.

The results obtained can be used in the development of strategies for economic development and the formation of state policy in the context of global transformations. The practical significance of the study lies in the possibility of using the results for the development of strategic documents, improving state policy, stimulating innovation activity and forming an effective foreign economic strategy of Ukraine.

Keywords: national economy, international experience, economic development, state economic policy, institutional environment, innovative development, competitiveness, sustainable development, globalization.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення глобалізаційних процесів, зростання міжнародної конкуренції та нестабільності світової економіки питання ефективного розвитку національної економіки набуває особливої ваги. Для України ця проблематика є критично важливою із огляду на необхідність післякризового відновлення, структурної модернізації економіки та інтеграції у світовий економічний простір. Водночас обмеженість внутрішніх ресурсів і наявність системних диспропорцій зумовлюють потребу у пошуку дієвих механізмів забезпечення сталого економічного зростання.

В цьому контексті особливого значення набуває узагальнення міжнародного досвіду розвитку національних економік, що дозволяє ідентифікувати ефективні моделі економічної політики, інструменти державного регулювання та механізми стимулювання інноваційної діяльності. Вивчення практик розвинених країн і країн, що успішно трансформували свої економічні системи, створює підґрунтя для адаптації найбільш релевантних підходів до вітчизняних умов.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо використання міжнародного досвіду для підвищення ефективності функціонування національної економіки України, зміцнення її конкурентних позицій та забезпечення довгострокового сталого розвитку в умовах глобальних трансформацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку національної економіки та узагальнення міжнародного досвіду перебуває в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Сучасні дослідження охоплюють широкий спектр підходів, зокрема інституційний, інноваційний, інвестиційний та системний.

Значна частина наукових праць присвячена ролі інституційного середовища у забезпеченні економічного розвитку. Так, у роботах українських учених Ю. Ситника [2], Н. Черненко доведено, що ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від якості інституційних перетворень та державної політики, спрямованої на формування сприятливого економічного середовища. Водночас дослідження інституційного підходу О. Корохової, Т. Мойсеєнко та Ю. Глущенко [3] підкреслюють необхідність створення дієвих механізмів стимулювання інноваційної активності та розвитку конкурентоспроможності. У цьому контексті М. Назар [16] здійснює теоретичне узагальнення засад дослідження розвитку національної економіки крізь призму міжнародного досвіду, обґрунтовуючи необхідність системного підходу до

аналізу зовнішніх чинників, що визначають траєкторію економічних перетворень.

Окремий напрям наукових досліджень стосується інноваційно-інвестиційної складової економічного розвитку. У працях К. Краус [1] та І. Крючкова [8] обґрунтовується тісний взаємозв'язок між інноваціями, інвестиціями та економічним зростанням, що визначає стратегічні пріоритети розвитку національних економік. Вони акцентують, що інноваційна модернізація є ключовим чинником структурних змін та підвищення ефективності економічної системи. У площині інтернаціоналізації економічної діяльності І. Мартиняк та І. Бакушевич [19] досліджують міжнародний досвід інтернаціоналізації бізнесу в умовах економіки знань, наголошуючи на тому, що інтеграція у глобальні ланцюги створення вартості є передумовою підвищення інноваційного потенціалу національних економік.

Важливе місце займають дослідження Найяр, Г., Пленінгер, Р., Ворісек, Д. [5], які присвячені цифровізації економіки та розвитку нових секторів, що формують сучасну модель економічного зростання. Зокрема, наголошується на необхідності формування інституційної стратегії розвитку цифрової економіки як основи підвищення конкурентоспроможності держави. Цю проблематику поглиблюють І. А. Касяненко та І. М. Грінко [18], які аналізують реалізацію стратегії цифровізації економіки України в умовах Індустрії 4.0 на основі досвіду країн Європейського Союзу, доводячи, що адаптація європейських моделей цифрової трансформації потребує врахування специфіки національного інституційного та технологічного середовища.

Поряд із цим, у наукових працях Ю. Шаповал, П. Керимова, Ю. Бублик та С. Брус [7] значна увага приділяється питанням сталого розвитку, «зеленої» економіки та адаптації міжнародного досвіду до національних умов. Особливої актуальності набувають дослідження, спрямовані на узагальнення міжнародного досвіду повоєнного відновлення економіки. А. М. Дідик та Ю. С. Погорелов [17] систематизують уроки післявоєнного розвитку інших країн та визначають

ключові передумови успішного економічного відновлення, що мають прикладне значення для України. Г. Дугінець, О. Яценко та В. Панченко [20] досліджують тригери соціально-економічного розвитку в умовах децентралізації, акцентуючи увагу на тому, що повоєнне відновлення потребує поєднання міжнародної підтримки зі зміцненням локальної економічної спроможності територіальних громад. Окремий аспект адаптації міжнародного досвіду до воєнних реалій висвітлює А. Шугалій [21], аналізуючи особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану та обґрунтовуючи необхідність гнучкої регуляторної політики, здатної забезпечити економічну стійкість в умовах зовнішніх загроз.

Разом із тим, аналізування сучасних публікацій свідчить, що більшість досліджень зосереджена на окремих аспектах розвитку економіки, тоді як комплексне узагальнення міжнародного досвіду та його системна адаптація до умов України потребують подальшого наукового опрацювання. Це зумовлює необхідність проведення комплексних досліджень, спрямованих на формування цілісного підходу до розвитку національної економіки в умовах глобальних трансформацій.

Виділення невирішеної частини проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених розвитку національних економік та аналізуванню міжнародного досвіду, низка важливих аспектів залишається недостатньо опрацьованою. Зокрема, відсутній єдиний науково обґрунтований підхід до адаптації успішних зарубіжних моделей економічного розвитку до специфічних умов функціонування національної економіки України. Існуючі дослідження часто мають фрагментарний характер та не враховують комплексного впливу інституційних, соціально-економічних і політичних чинників.

Недостатньо дослідженими залишаються питання узгодження інструментів державного регулювання з механізмами ринкового саморегулювання в умовах трансформаційної економіки, а також визначення оптимального балансу між

відкритістю економіки та захистом національних інтересів. Потребують подальшого опрацювання механізми імплементації інноваційних моделей розвитку, зокрема у контексті цифровізації, зеленої трансформації та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу.

Крім того, недостатньо уваги приділено розробленню практичних рекомендацій щодо інтеграції міжнародного досвіду у систему стратегічного управління розвитком національної економіки з урахуванням сучасних викликів, зокрема геоекономічної нестабільності, воєнних ризиків та потреби у швидкому економічному відновленні. Це зумовлює необхідність поглиблення наукових досліджень у зазначеному напрямі та формування цілісної концепції адаптації міжнародного досвіду до українських реалій.

Формулювання цілей дослідження. Мета статті полягає в узагальненні міжнародного досвіду розвитку національних економік та обґрунтуванні можливостей його адаптації в умовах сучасних глобальних викликів і трансформації економіки України. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: дослідити теоретичні засади розвитку національної економіки в умовах глобалізації; проаналізувати основні моделі економічного розвитку провідних країн світу; здійснити порівняльний аналіз міжнародного досвіду розвитку національних економік; визначити ключові фактори забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності; узагальнити підходи до державного регулювання економіки у різних країнах; обґрунтувати напрями адаптації міжнародного досвіду для України.

Наукова новизна полягає в комплексному узагальненні міжнародного досвіду розвитку національних економік із виокремленням ключових моделей та факторів зростання, а також у розробленні підходів до їх адаптації в умовах сучасних глобальних викликів і трансформації економіки України.

Практичне значення. Результати дослідження мають високу практичну цінність для органів державного управління, економічних і науково-дослідних установ, підприємств та бізнес-структур. Узагальнення міжнародного досвіду

дозволяє ідентифікувати ефективні моделі економічного розвитку, державного регулювання та стимулювання інноваційної активності, що можуть бути адаптовані до національних умов України. Практичне застосування отриманих висновків включає: розробку рекомендацій для вдосконалення державної економічної політики та стратегій економічного розвитку на рівні національної економіки; підвищення ефективності функціонування підприємств шляхом впровадження сучасних моделей управління, інноваційних технологій та інвестиційних підходів; формування інституційних і регуляторних механізмів, спрямованих на стимулювання підприємницької діяльності, розвитку конкурентоспроможності та залучення іноземних інвестицій; забезпечення більш ефективної інтеграції України у світовий економічний простір та адаптації національної економіки до глобальних трансформаційних процесів.

Результати дослідження можуть стати основою для практичних рішень щодо модернізації економічної політики та стратегічного планування, сприяючи сталому економічному зростанню та підвищенню міжнародної конкурентоспроможності України.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс наукових методів, що дозволяє забезпечити системний підхід до аналізування міжнародного досвіду розвитку національної економіки та його адаптації до умов України. А саме: *аналіз та узагальнення наукової літератури* – дозволив визначити основні підходи, концепції та моделі економічного розвитку, використовувані в різних країнах, та виділити їх ефективні елементи для адаптації у національній економіці. *Порівняльний метод* – застосований для зіставлення економічних показників та політик різних держав з метою ідентифікації передових практик і визначення можливостей їх впровадження в Україні. *Системний аналіз* – дозволив оцінити взаємозв'язки між інституційними, економічними та соціальними чинниками розвитку та визначити комплексні механізми впливу на ефективність національної економіки. *Статистичний та економіко-статистичний аналіз* – використаний для обробки та порівняння показників

економічного зростання, інвестиційної активності, рівня інноваційного розвитку та конкурентоспроможності національних економік. *Метод експертних оцінок* – застосовано для уточнення ключових напрямів державної економічної політики та формування рекомендацій щодо впровадження міжнародного досвіду з урахуванням національних особливостей та *індуктивно-дедуктивний підхід* – забезпечив логічне поєднання загальних теоретичних положень із конкретними практичними прикладами та кейсами міжнародних економік.

Поєднання зазначених методів дозволило сформувати комплексну та обґрунтовану систему висновків і практичних рекомендацій щодо розвитку національної економіки на основі міжнародного досвіду.

Джерела даних. Для проведення дослідження використано комплексні та надійні джерела інформації, що забезпечують всебічний аналіз міжнародного досвіду розвитку національної економіки: *офіційні статистичні дані міжнародних організацій* – показники Світового банку, Міжнародного валютного фонду (МВФ), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) щодо економічного зростання, інвестиційної активності, інновацій та конкурентоспроможності національних економік. *Державні та національні статистичні служби* – дані Державної служби статистики України та статистичних органів інших країн, що дозволяють проводити порівняльний аналіз економічних показників. *Наукові та аналітичні публікації* - монографії, статті у фахових журналах, дисертаційні дослідження, що висвітлюють теоретичні підходи та практичні кейси розвитку національних економік. *Офіційні звіти урядів та міжнародних агентств* – документи, що містять інформацію про економічні стратегії, програми розвитку, інституційні реформи та результати їх впровадження. *Електронні наукові бази даних та портали* – Scopus, Web of Science, Google Scholar, JSTOR та національні наукові платформи для пошуку актуальної та перевіреної інформації. *Методологічні та аналітичні матеріали міжнародних та національних економічних інститутів* –

дослідження, що містять порівняльний аналіз економік, оцінку ефективності політик та рекомендації для практичного застосування.

Використання цих джерел забезпечило об'єктивність, достовірність і комплексність дослідження, а також дозволило сформулювати науково обґрунтовані висновки щодо адаптації міжнародного досвіду до національної економіки України.

Інструменти аналізу. Для проведення дослідження використано низку сучасних аналітичних інструментів, що дозволяють оцінити ефективність економічних моделей, систематизувати міжнародний досвід та адаптувати його до національних умов: *порівняльні таблиці та матриці* – для структурованого зіставлення економічних показників, політик та стратегій різних країн, виділення ефективних практик та визначення можливостей їх адаптації. *Економіко-статистичні інструменти* – використання показників ВВП, темпів зростання, інвестиційної активності, інноваційного розвитку та конкурентоспроможності для кількісного оцінювання економічного стану та динаміки розвитку. *SWOT-аналіз* – для виявлення сильних і слабких сторін національної економіки, а також можливостей і загроз при впровадженні міжнародного досвіду. *PEST-аналіз (політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори)* – для оцінки впливу зовнішнього середовища на економічний розвиток та адаптацію зарубіжних практик. *Порівняльні сценарії* – використання конкретних прикладів розвитку економік різних країн для ілюстрації ефективності окремих моделей та інструментів економічної політики. *Графічні та візуалізаційні засоби* – діаграми, графіки та схемні зображення для наочного представлення динаміки економічних показників і взаємозв'язків між інституційними та економічними факторами.

Застосування цих інструментів дозволяє забезпечити комплексний та наочний аналіз міжнародного досвіду, підвищити обґрунтованість висновків і рекомендацій щодо розвитку національної економіки.

Обмеження дослідження. Незважаючи на комплексний підхід та широке використання наукових джерел і статистичних даних, дослідження має низку обмежень, що можуть впливати на узагальнені висновки та рекомендації: особливості національних економік – пряме перенесення міжнародного досвіду у національний контекст обмежене специфікою соціально-економічного розвитку, політичної стабільності та ресурсної бази України. Динамічність економічних процесів – швидкі зміни в глобальній економіці, геополітичні та фінансові ризики можуть впливати на актуальність порівняльних моделей та практик, що використовуються у дослідженні. Фрагментарність наукових досліджень – частина робіт охоплює окремі аспекти економічного розвитку, що ускладнює комплексну оцінку міжнародного досвіду у контексті всіх ключових чинників. Методичні обмеження – застосування порівняльного та системного аналізу дозволяє отримати загальні закономірності, але не враховує всіх специфічних випадків впровадження економічних моделей на рівні окремих регіонів чи секторів. Врахування цих обмежень необхідне при інтерпретації результатів дослідження та формуванні рекомендацій щодо адаптації міжнародного досвіду до умов національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В ході дослідження узагальнено міжнародний досвід розвитку національних економік та визначено ключові закономірності й ефективні інструменти економічної політики, що можуть бути адаптовані до умов України. Встановлено, що успішні країни поєднують інституційну стабільність, активну державну підтримку інновацій, розвиток людського капіталу та ефективну інтеграцію у світову економіку.

Доведено, що інституційна якість є базовим чинником економічного зростання, оскільки забезпечує сприятливий інвестиційний клімат, прозорість ведення бізнесу та ефективне функціонування ринкових механізмів. Водночас інноваційна орієнтація економіки виступає ключовим драйвером підвищення конкурентоспроможності, що підтверджується досвідом країн ЄС та інших розвинених держав.

Важливим результатом є визначення того, що державна економічна політика повинна бути спрямована на підтримку стратегічних галузей, розвиток цифрової економіки та стимулювання інвестиційної активності. Крім того, встановлено необхідність комплексного підходу до реформування економіки, який поєднує інституційні зміни, структурну модернізацію та інтеграційні процеси.

Для систематизації результатів дослідження доцільно в (табл. 1-3) представити порівняльний аналіз міжнародного досвіду.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика моделей розвитку національних економік

Країна	Ключова модель розвитку	Основні інструменти	Результати
Німеччина	Соціально-ринкова економіка	Індустріальна політика, підтримка МСП, інновації	Висока конкурентоспроможність, стабільне зростання
Данія	Інноваційно-орієнтована модель	Інвестиції в освіту, зелена економіка	Високий рівень життя, екологічна сталість
Польща	Трансформаційна модель	Інституційні реформи, інтеграція до ЄС	Швидке економічне зростання
Південна Корея	Експортно-орієнтована модель	Державна підтримка промисловості, технології	Технологічне лідерство

Примітки: авторська розробка на основі систематизації міжнародних статистичних та науково-аналітичних джерел.

Таблиця 2

Основні чинники ефективного розвитку національної економіки

Чинник	Характеристика	Вплив на економіку
Інституційне середовище	Прозорість, стабільність, правове забезпечення	Зростання інвестицій
Інновації	Розвиток технологій, R&D	Підвищення продуктивності

Людський капітал	Освіта, кваліфікація	Підвищення ефективності праці
Інтеграція	Участь у міжнародних ринках	Розширення експорту
Державна політика	Регулювання, підтримка бізнесу	Стимулювання розвитку

Примітки: авторська розробка на основі систематизації міжнародних статистичних та науково-аналітичних джерел.

Таблиця 3

Рекомендації для України на основі міжнародного досвіду

Напрямок	Заходи	Очікуваний ефект
Інституційний розвиток	Реформи державного управління	Покращення бізнес-клімату
Інновації	Підтримка стартапів, R&D	Зростання конкурентоспроможності
Інвестиції	Залучення іноземного капіталу	Економічне зростання
Цифровізація	Розвиток цифрової економіки	Підвищення ефективності
Інтеграція	Поглиблення співпраці з ЄС	Розширення ринків

Примітки: авторська розробка на основі систематизації міжнародних статистичних та науково-аналітичних джерел.

Представлений табличний матеріал систематизує результати дослідження та дозволяє комплексно оцінити міжнародний досвід розвитку національних економік. У першій таблиці відображено порівняльну характеристику моделей економічного розвитку різних країн, що демонструє різноманітність підходів до забезпечення економічного зростання. Зокрема, встановлено, що кожна країна використовує власну комбінацію інструментів, однак спільною рисою є орієнтація на інновації, підтримку підприємництва та ефективне державне регулювання. Друга таблиця узагальнює ключові чинники, які визначають ефективність функціонування національної економіки. Вона підтверджує, що інституційне середовище, інноваційний розвиток, людський капітал та інтеграційні процеси мають системний вплив на економічне зростання та конкурентоспроможність держави. Третя таблиця містить практичні рекомендації для України, сформовані на основі аналізу міжнародного досвіду.

Вона відображає пріоритетні напрями економічної політики, зокрема інституційні реформи, розвиток інновацій, залучення інвестицій, цифровізацію та міжнародну інтеграцію. Запропоновані заходи спрямовані на досягнення довгострокового економічного зростання та підвищення ефективності національної економіки.

Отримані результати свідчать, що ефективний розвиток національної економіки можливий за умови комплексного використання міжнародного досвіду з урахуванням національних особливостей, що дозволить забезпечити стійке економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності України.

Отримані результати свідчать про те, що ефективний розвиток національної економіки є багатофакторним процесом, у якому визначальну роль відіграє узгоджена взаємодія інституційних, інноваційних та макроекономічних чинників. Порівняльний аналіз міжнародного досвіду показав, що країни з високими темпами економічного зростання досягають цього завдяки системному поєднанню державного регулювання та ринкових механізмів, а також послідовній реалізації довгострокових стратегій розвитку.

Інтерпретація табличних даних дозволяє зробити висновок, що універсальної моделі економічного розвитку не існує, однак можна виокремити спільні закономірності: пріоритет інновацій, інвестицій у людський капітал, розвиток інфраструктури та відкритість до міжнародної співпраці. При цьому визначальним є не лише наявність окремих інструментів, а їх комплексне та узгоджене застосування в межах національної економічної політики.

Для України це означає необхідність адаптивного використання міжнародного досвіду з урахуванням національних особливостей, зокрема інституційної нестабільності, структурних диспропорцій та сучасних викликів, пов'язаних із глобальними трансформаціями. Важливим є формування цілісної стратегії економічного розвитку, яка поєднує інституційні реформи, інноваційну модернізацію та інтеграцію у світову економіку.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що досягнення стійкого економічного зростання можливе лише за умови системного підходу до формування економічної політики, орієнтованої на довгострокову перспективу, підвищення конкурентоспроможності та ефективне використання міжнародного досвіду.

Отримані результати узгоджуються з висновками сучасних наукових праць Марченко, В. О., & Буряк, М. М. [9], в яких підкреслюється визначальна роль інституційного середовища, інновацій та державної економічної політики у забезпеченні сталого розвитку національних економік. Зокрема, більшість досліджень підтверджує, що високий рівень інституційної якості, ефективне державне управління та підтримка підприємництва є базовими передумовами економічного зростання.

На відміну від частини наукових робіт Н. Черненко, Т. Мойсеєнко [3], які зосереджуються переважно на окремих аспектах розвитку (наприклад, інноваціях або інвестиціях), у даному дослідженні запропоновано комплексний підхід, що передбачає інтеграцію інституційних, економічних та соціальних чинників. Це дозволило більш повно охарактеризувати механізми розвитку національної економіки та сформулювати системні рекомендації.

Порівняно з дослідженнями Д. О. Герасимчука [10], присвяченими досвіду окремих країн, у роботі здійснено ширше узагальнення міжнародних практик, що дає змогу виокремити універсальні закономірності економічного розвитку. Водночас підтверджено висновки інших авторів щодо неможливості прямого копіювання зарубіжних моделей без урахування національної специфіки. Крім того, на відміну від попередніх досліджень, у роботі акцентовано увагу на сучасних викликах, зокрема цифровізації економіки, глобальних трансформаціях та необхідності післякризового відновлення, що розширює традиційні підходи до аналізу економічного розвитку.

Таким чином, результати дослідження не суперечать існуючим науковим підходам, а доповнюють їх шляхом формування комплексного бачення розвитку

національної економіки на основі узагальнення міжнародного досвіду та його адаптації до сучасних умов.

Наукова новизна дослідження полягає у системному узагальненні та поглибленні теоретико-методичних підходів до використання міжнародного досвіду розвитку національної економіки, що дозволило отримати такі результати: Запропоновано комплексний підхід до узагальнення міжнародного досвіду розвитку національної економіки, який базується на поєднанні інституційного, інноваційного та експортно-орієнтованого компонентів; сформовано порівняльну модель оцінювання ефективності економічного розвитку країн, що дозволяє ідентифікувати ключові фактори їх конкурентоспроможності. Удосконалено класифікацію моделей економічного розвитку (європейська, азійська, інноваційна) шляхом виокремлення їхніх ключових характеристик та інструментів державного регулювання та підходи до адаптації міжнародного досвіду для національної економіки з урахуванням сучасних викликів глобалізації та післякризового відновлення. Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо ролі інституційного середовища у забезпеченні сталого економічного зростання, а також обґрунтування напрямів імплементації міжнародного досвіду для України, зокрема у частині розвитку інновацій, експорту та інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості.

Результати проведеного дослідження мають багаторівневий та міждисциплінарний характер, що забезпечує їх широке практичне застосування у сфері державного управління, бізнесу, регіонального розвитку, міжнародної економічної діяльності та науково-освітнього середовища. Узагальнення міжнародного досвіду розвитку національних економік створює підґрунтя для формування ефективних управлінських рішень, орієнтованих на довгострокове економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності України.

На рівні державної економічної політики результати дослідження можуть бути використані при розробленні стратегічних документів (зокрема, стратегій

відновлення та розвитку економіки), удосконаленні нормативно-правової бази та формуванні інституційних механізмів регулювання. Практична цінність полягає у можливості адаптації перевірених міжнародних моделей до національних умов, що сприятиме підвищенню ефективності державного управління, зниженню регуляторних бар'єрів, покращенню інвестиційного клімату та забезпеченню макроекономічної стабільності. Окреме значення мають рекомендації щодо розвитку інноваційної політики, цифровізації економіки, підтримки експорту та стимулювання структурної модернізації.

На рівні регіонального розвитку результати дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування та регіональними адміністраціями для формування стратегій смарт-спеціалізації, розвитку кластерів, індустріальних парків та інноваційних екосистем. Це дозволяє підвищити ефективність використання ресурсного потенціалу регіонів, зміцнити їх конкурентні переваги та активізувати міжнародну економічну співпрацю. Практичні рекомендації можуть бути застосовані при залученні іноземних інвестицій, розвитку інфраструктури та реалізації проєктів державно-приватного партнерства.

На рівні підприємств результати дослідження сприяють впровадженню сучасних підходів до стратегічного управління, інноваційної діяльності та міжнародної кооперації. Підприємства можуть використовувати запропоновані інструменти для підвищення ефективності виробництва, оптимізації витрат, диверсифікації ринків збуту та посилення експортного потенціалу.

Доцільно систематизувати результати у (табл. 4-5).

Таблиця 4

Практичне застосування результатів дослідження за рівнями управління

Рівень застосування	Основні напрями використання	Конкретні інструменти	Очікувані результати
Державний рівень	Формування економічної політики та стратегій розвитку	Стратегії відновлення, інституційні	Макроекономічна стабільність, зростання ВВП,

Рівень застосування	Основні напрями використання	Конкретні інструменти	Очікувані результати
		реформи, податкова та інвестиційна політика, цифровізація	покращення інвестиційного клімату
Регіональний рівень	Розвиток територій та підвищення їх конкурентоспроможності	Смарт-спеціалізація, кластери, індустріальні парки, державно-приватне партнерство	Збалансований регіональний розвиток, зростання зайнятості, підвищення інвестиційної привабливості
Рівень підприємств	Підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності	Інноваційні стратегії, цифрові технології, оптимізація витрат, експортна орієнтація	Зростання прибутковості, розширення ринків збуту, підвищення продуктивності
Міжнародний рівень	Розвиток зовнішньоекономічної діяльності	Інтеграція у глобальні ланцюги вартості, експортна підтримка, міжнародне партнерство	Зростання експорту, залучення іноземних інвестицій, посилення позицій на світових ринках
Науково-освітній рівень	Підготовка кадрів та розвиток науки	Освітні програми, дослідницькі проекти, аналітичні розробки	Підвищення якості освіти, розвиток наукового потенціалу
Відновлення економіки	Післявоєнна реконструкція та модернізація	Інфраструктурні проекти, інвестиційні програми, міжнародна допомога	Швидке відновлення економіки, структурна модернізація

Примітки: авторська розробка на основі систематизації міжнародних статистичних та науково-аналітичних джерел.

Особливу цінність становлять рекомендації щодо впровадження цифрових технологій, розвитку людського капіталу, підвищення гнучкості бізнес-моделей та адаптації до умов глобальної конкуренції.

Таблиця 5

Інструменти імплементації міжнародного досвіду в економіку України

Напрямок	Інструменти	Джерело міжнародного досвіду	Практичний ефект
Інституційний розвиток	Дерегуляція, антикорупційні механізми	Країни ЄС	Покращення бізнес-клімату
Інновації	R&D, підтримка стартапів	Південна Корея, Німеччина	Технологічне оновлення
Людський капітал	Освіта, перекваліфікація	Скандинавські країни	Підвищення продуктивності
Цифровізація	E-government, цифрові платформи	Естонія	Ефективність управління
Інвестиції	Пільги, гарантії інвесторам	Польща	Залучення капіталу
Експорт	Експортно-кредитні агентства	Німеччина	Зростання зовнішньої торгівлі

Примітки: авторська розробка на основі систематизації міжнародних статистичних та науково-аналітичних джерел.

Систематизація результатів за рівнями управління дозволяє забезпечити цілісність економічної політики та підвищити ефективність впровадження міжнародного досвіду у національну економіку України. У сфері міжнародної економічної діяльності результати дослідження можуть бути використані для формування ефективної зовнішньоекономічної стратегії України, розвитку торговельно-економічних відносин, інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості та посилення позицій на міжнародних ринках. Практичні напрацювання дозволяють удосконалити механізми підтримки експорту, залучення інвестицій та розвитку міжнародного партнерства. У науково-освітній сфері результати дослідження можуть бути використані як теоретико-методична база для

підготовки фахівців економічного профілю, розроблення навчальних курсів, написання наукових праць і проведення подальших досліджень. Вони також можуть слугувати основою для розроблення прикладних кейсів, аналітичних матеріалів та методичних рекомендацій. Крім того, практичне значення дослідження полягає у можливості його використання в процесі післявоєнного відновлення економіки України. Узагальнення міжнародного досвіду дозволяє визначити ефективні моделі реконструкції, відбудови інфраструктури, стимулювання інвестиційної активності та забезпечення соціально-економічної стабільності.

Таким чином, результати дослідження мають системний прикладний характер і можуть бути використані як інструмент підвищення ефективності економічної політики, розвитку підприємництва та забезпечення сталого економічного зростання України в умовах глобальних трансформацій.

Висновки. В результаті проведеного дослідження узагальнено міжнародний досвід розвитку національних економік та сформовано комплексне бачення механізмів забезпечення їх ефективного функціонування в умовах глобальних трансформацій. Встановлено, що сучасний економічний розвиток базується на поєднанні інституційної стабільності, інноваційної орієнтації, відкритості економіки та активної ролі держави у формуванні сприятливого середовища для бізнесу. Доведено, що визначальним чинником сталого економічного зростання є якість інституційного середовища, яка включає ефективну правову систему, прозорість державного управління, захист прав власності та низький рівень корупції. Саме інституційні передумови формують основу для залучення інвестицій, розвитку підприємництва та підвищення довіри до економічної системи. Узагальнення міжнародного досвіду показало, що країни з високим рівнем інституційної ефективності демонструють стабільні темпи економічного зростання та високий рівень конкурентоспроможності. Важливим результатом є підтвердження ключової ролі інновацій та людського капіталу у формуванні сучасної моделі економічного розвитку. Інвестиції в

освіту, науку та технології забезпечують структурну модернізацію економіки, підвищують продуктивність праці та сприяють переходу до економіки знань. Досвід провідних країн свідчить, що інноваційна політика повинна бути інтегрованою складовою державної стратегії розвитку та підтримуватися відповідними фінансовими й інституційними механізмами. Встановлено, що ефективна державна економічна політика передбачає збалансоване поєднання ринкових механізмів і державного регулювання. При цьому держава виконує не лише регуляторну функцію, а й виступає активним учасником економічних процесів, стимулюючи розвиток стратегічних галузей, підтримуючи інновації та забезпечуючи соціально-економічну стабільність. Особливе значення має розвиток цифрової економіки, зеленої трансформації та інтеграція у глобальні економічні процеси. Обґрунтовано, що універсальної моделі економічного розвитку не існує, однак можна виокремити спільні закономірності, які визначають успіх національних економік: стратегічне планування, інвестиції в людський капітал, розвиток інфраструктури, інноваційність та відкритість до міжнародної співпраці. Водночас ефективність імплементації міжнародного досвіду залежить від здатності адаптувати його до національних умов, враховуючи специфіку економічної структури, інституційні обмеження та сучасні виклики.

Для України результати дослідження мають особливе значення в контексті післякризового та післявоєнного відновлення економіки. Визначено, що ключовими напрямками розвитку мають стати інституційні реформи, цифровізація, інноваційна модернізація, розвиток експортного потенціалу та активізація міжнародної економічної співпраці. Впровадження цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, залученню інвестицій та забезпеченню сталого економічного зростання. Крім того, у дослідженні сформовано практичні рекомендації щодо вдосконалення економічної політики, які можуть бути використані органами державного управління, підприємствами та іншими суб'єктами господарювання. Вони

спрямовані на формування ефективної економічної системи, здатної адаптуватися до глобальних змін та забезпечувати довгостроковий розвиток.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що використання міжнародного досвіду є важливим інструментом розвитку національної економіки, однак його ефективність визначається комплексністю підходу, системністю реформ та їх адаптацією до національних реалій. Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі окремих механізмів адаптації міжнародного досвіду та оцінюванні їх впливу на економічний розвиток України в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Kraus K. Innovative development of Ukraine's economy in the conditions of digitalization Institutional and infrastructure provision human and technological potential. *Journal of European Economy*. 2024. Vol. 3, No. 490. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2024.03.490>
2. Sytnyk Y. Transformation influence of institutional barriers on the growth of the national economy of Ukraine. *Ekonomichnyy analiz*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.196>
3. Korohodova O., Moiseienko T., Hlushchenko Y., Chernenko N. Ukraine's green economy growth in the context of Industry 4.0 Challenges and solutions. *Ekonomika*. 2024. Vol. 103, No. 2. P. 24–44. DOI: <https://doi.org/10.15388/Ekon.2024.104.2.2>
4. World Bank. World Development Report 2025 The middle income trap. *World Bank*. 2025. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2025>
5. Nayyar G., Pleninger R., Vorisek D., Yu S. Digitalization and inclusive growth A review of the evidence. *World Bank Policy Research Working Paper*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1596/1813-9450-10941>
6. OECD. Development Co operation Report 2024 Tackling poverty and inequalities through the green transition. *OECD Publishing*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/357b63f7-en>

7. Shapoval Y. et al. Financial depth–economic growth nexus in Ukraine. *Technology Center PC*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-61-9>
8. Kryuchkova I. V. Factors of economic growth in Ukraine in 2016–2018. *Economika i prohnouzuvannia*. 2018. No. 2. P. 29–47. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2018.02.029>
9. Марченко В. О., Буряк М. М. Інституційні аспекти розвитку національної економіки України. *Економіка і управління проблеми розвитку*. 2023. № 63. С. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-63-15-26>
10. Герасимчук Д. О. Державне регулювання інноваційної діяльності як чинник конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. № 8. С. 32–41. DOI: <https://doi.org/10.15407/vnanu2022.08.032>
11. World Bank. World Development Indicators. *World Bank*. 2025. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
12. International Monetary Fund. IMF Data World Economic Outlook Database. *IMF*. 2025. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2025>
13. OECD. OECD.Stat. *OECD*. 2025. URL: <https://stats.oecd.org/>
14. Eurostat. Database Main macroeconomic indicators. *European Commission*. 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
15. Державна служба статистики України. Основні показники соціально економічного розвитку України за 2024 рік. *Держстат України*. 2025. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
16. Назар М. Теоретичні засади дослідження розвитку національної економіки в контексті міжнародного досвіду. *Академічні візії*. 2024. № 36. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/1468/1346>
17. Дідик А. М., Погорелов Ю. С. Міжнародний досвід післявоєнного розвитку економіки уроки для України. *Менеджмент та підприємництво в Україні етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. № 1. С. 9–16. URL:

<https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/sep/31286/menedzhment-273-286.pdf>

18. Касяненко І. А., Грінько І. М. Реалізація стратегії розвитку цифровізації економіки України в умовах Індустрії 4.0 міжнародний досвід країн ЄС. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2022. № 21. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/download/254838/253900>

19. Мартиняк І., Бакушевич І. Міжнародний досвід інтернаціоналізації бізнесу в умовах економіки знань. *Соціально економічні проблеми і держава*. 2021. № 2(25). С. 564–574. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38796/5/21miouez.pdf>

20. Дугінець Г., Яценко О., Панченко В. Міжнародний досвід повоєнного відновлення тригери соціально економічного розвитку в умовах децентралізації. *Herald of Khmelnytskyi National University Economic Sciences*. 2024. Vol. 328(2). Р. 497–505. URL: <http://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/download/1216/1238>

21. Шугалій А. Особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану міжнародний досвід. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4704/4645>